

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótulajdonos:
BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket
a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ES PENTEKEN.

Bács-Bodrog vármegye függetlenségi pártja.

Zombor, 1905. augusztus 14.

Habozás nélkül elismerjük, hogy vármegyénk történetében augusztus tizenharmadika, melyen a vármegye függetlenségi pártja megalakult, történelmi nevezetességű nappá lett.

Minden hazafias érzésű magyar lélek politikai pártállására való tekintet nélkül örvendetes eseményt lát ez alakulásban. Mert ez alakulás nem csak az önálló, a független magyar állam eszméjének tényleges megvalósulását jelenti az egyesült két vármegye területén, hanem jelenti a szétszórtsága miatt gyöngye magyarságnak szoros kötelékben való egyesítését, az egyesítésben erősödését s a magyarság erősödésében a magyar nemzeti állam kiépítéséhez fűződő hitünk és reménységünk megszilárdítását.

A Vadászkiert nagyterme volt már nem egyszer színhelye képviselői program- és beszámoló beszédeknek, valamint politikai pártgyűléseknek: de a vármegye magyarságát így együtt még nem látta soha. A Tisza- és Dunamente, az alsó és felső Bácska magyarsága mind elküldötte képviselőit a vármegyei függetlenségi párt bölcsőjéhez, el magyar szíve mirrhájával, magyar lelke drága kenetével üdvözölni az örvendetes izenethöz megígért magyarságát megváltó eszme születését.

Mintha egy darab bácskai magyar ég mosolygott volna alá a menyezetről; mintha egy darab bácskai magyar föld illata áradt volna szét a terem talajából; mintha egy darab bácskai magyar levegő fuvalma lengedezett volna oda benn az emberek fürtei körül! Hazafias magyar érzésnek és gondolkodásnak üde szelleme csapta meg szívünket-lelkünket, hogy szinte belebizsergetti kényétől.

A politikai exigenciák terén szemben állhatunk egymással, de az államalkotó magyar faj erősítésében együtt érzünk s együtt is munkálkodhatunk lelkesebben, buzgóságban, kitartásban vetélkedve egymással.

S ha mindabban, ami politikai

hitvallásunknak közös eleme, vállalva összemunkálkodunk, akkor, ha nem is egyszerre, mint a függetlenségi párt talán óhajtaná, hanem fokozatosan, rázkódások nélkül, mint mi kívánunk, bizonyosan kiépül az önálló, független magyar nemzeti állam.

Ily értelemben, a bácskai magyarság tömörítéséért és erősítéséért üdvözöljük mi is megalakulása alkalmából Bács-Bodrog vármegye függetlenségi pártját.

A pártszervező gyűlés.

Vasárnap d. e. 9 órára zsufolásig megtelt a „Vadászkiert” emeleti nagy terme a megye minden részéből kiküldött függetlenségi pártiakkal. A párthoz tartozó országos képviselők közül jelen voltak Mukics Simon, az akciónak kezdeményezője, Barabás Béla, az országos függetlenségi és 48-as párt képviselőjében, továbbá Bartha Miklós, Lovász Márton, Rajk Aladár és Fernbach Károly. Kossuth Ferenc sürgönyben tudatta, hogy az országos függetlenségi párt hivatalos kiküldötte Barabás Béla.

Mukics Simon üdvözölte a szép számban megjelenteket, valamint Bács vármegye hazafias közönsége nevében az országos függetlenségi és 48-as párt kiküldöttét, Barabás Bélát. Azután fejtegette a közgyűlés kettős célját. Az egyik cél: megyszerte szervezni a függetlenségi pártot; a másik szervezni a nemzeti ellenállást e vármegyében az alkotmánytörő kormányval szemben. Az 1896. évi választás megokolja a megyei függetlenségi és 48-as párt megalakításának szükségét.

Az 1901. évi képviselőválasztáson a hazafias érzés utat tört magának s ahol a függetlenségi párt szervezte volt, diadalmaszkodott is.

Az 1905. évi képviselőválasztás alkalmával meg már többségre jutott. Alig kell tovább bizonyítani, hogy az erőegyesítés s a községenként való pártszervezés által e megye minden választó területében a 48-as zászló többségre fog emelkedni.

Bács-Bodrog vármegyében e pártnak szervezése nemcsak pártkérdés, hanem a hazafiság kérdése is. E pártnak nem szabad tisztán a politikai élet terén mozogni, hanem be kell menni a megyeházába, a közigazgatásba is. (Éljenzés.) Szellemet kell vinni a törvényhatóságokba, annak tagjaiba, ezzel az intelligenciának nagy részét megmentjük a meghunyászkodástól.

Ez indította a Bács-Bodrog vármegyei képviselőket a megyei függetlenségi párt szervezésére és ezért hívták meg önmagukat a gyűlésre, a megye központjába, Zomborba.

A második a koalíció kérdése. A januári választáson maga a király hívta döntésre a nemzetet és a nemzet a királyi szóra megadta a feleletet: döntött a szólásszabadság mellett, elítélte november 18-át, döntött a közgazdasági függetlenség mellett és követelte, hogy a magyar nyelv érvényesüljön a hadseregben. Mindennek ellenére az osztrák császári akarat 7 elzüllött alakot nevezett ki kormánynak. Az osztrák császár és ez elzüllött 7 alak ellen küzd a magyar nemzet. Ez a kérdés már nem pártkérdés, különösen nem itt, ebben a nemzetiségek lakta megyében, hol biztos tudomásom szerint báró Vojnits a nemzetiségekkel, Récseiekkel, Schneiderekkel titkos konferenciát tart s a megyének községekben valóságos agitációt fejt ki, hogy az adó- és az ujoncemtagadási jog illuzoriussá váljék. Itt nem az a kérdés, 48-as, disszidens, új- vagy néppárti-e valaki, hanem hazaáruló-e vagy hazafi.

Ezért szükséges a koalíció megkötése, a hazafias pártok szövetkezése a függetlenségi és 49-as párt vezetősége mellett.

Rajk Aladár ajánlatára Mukics Simont választják a gyűlés elnökéül, ifj. Karácson Gyulát jegyzőjeül s a felszólalók jegyzésével dr. Ács Jenőt és Czettel Dezsőt bízzák meg.

Baloghy Ernő a tárgysorozat első pontjának előadója az alapszabálytervezet bemutatása előtt beszédben kifejti az okokat, melyek Bács vármegyét politikai mozdulatlanosságra kárhoztatták. Az egyik ok a vármegye jóléte, mely rendszerint együtt jár bizonyos fokú nemtörődéssel; a másik a hatalmi tényezők közreműködése, kik holmi előnyök nyújtásával rendkívül ügyesen tudták lekenyerezni az egyeseket és az egyesületeket egyaránt. Hogy ez a vármegye a központi politikát helyeselte, hogy egy időben tizenkét képviselőt szolgáltatott a hatalomnak, azt egy ravaszágban utolérhetetlen elme végezte, részint kegyek osztogatásával, részint a bosszu fegyvereivel. A hatalom energiája azonban végre oda fejlődött, hogy a lekötött emberek szegényelni kezdték a maguk servilismusát. A vármegye megdöbbent, mikor a hatalom emberei a kiméletlenségig mentek. Ekkor pattant ki a magyar nemzeti állam kiépítésének általános szükségérzete. Egyrészt ez, másrészt a hatalom örületes bűnei a paroxizmussig fejlesztették a vármegye hazaszeretettét. A vármegye közönsége megértette, hogy a nemzet életszükséglete az, amiért a küzdelem folyik s azóta ellenállhatatlanul megy előre a nemzeti érdekek célja felé. Csodálatos a dologban, hogy ez átalakulás ébresztő agitáció s vezérek nélkül ment végbe. Közkatonák csinálták meg. Nekik köszönhető, hogy e mozgalom napról-napra erősödik. Bács vármegye él és érez s politikai érettségének annyi tanujelét

adta, hogy ezeket a szimpptomákat kormány nélkül szervezetlenül hagyni nem szabad. A részleges sikerekkel megállni nem lehet, teljes diadalt pedig csak szervezve lehet elérni. E célra az előkészítő bizottság egy alapszabály-tervezetet proponál. E tervezet inkább csak modus vivendi. Gondolata egyrészt a közösség, másrészt az egyes községeknek a szabadsága. E kettőt volt célja összeegyeztetni.

Azután pontonként olvassa a tizenegy pontba foglalt alapszabály-tervezetet, melynek rövid foglalatja a következő: Függetlenségi és 48-as párt neve alatt pártot alakítanak központi és községenkénti szervezéssel. Célja az országos függetlenségi és 48-as párt programját megvalósítani, közös erővel együtt cselekedni és állandó éber ellenőrzést gyakorolni mindenféle közügyben. — A szervezet központja és székhelye Zombor. — A vármegye területén városokként és községenként gyűléseket tart. A választókerületek és egyes községek körökét is alakítanak. A központi szerv- és az összes ügyek intézője a végrehajtó bizottság és a tisztikar, melyet a végrehajtó bizottság választ.

Bartha Miklós. A végrehajtó bizottság neki nem tetszik, mert a végrehajtó szó bizonyos kellemetlen érzést támaszt, a magyar közéletben bizonyos kényszer eljárást szoktunk érteni rajta. Legyen intéző bizottság.

Baloghy Ernő tovább olvassa az alapszabály-tervezetet az intéző bizottság összetételéről, mely bármikor ki is egészítheti magát. — A párt a cél elérésére képviselőválasztókerületenként is szervezkedik. A megtörtént szervezkedés a központnak bejelentendő. A központnak joga és kötelessége minden mozgalomról tudomást szerezni, hogy egyforma szellem hassa át az egyes választókerületeket. A központ nem kíván beleavatkozni a kerület ügyeibe, de megkívánja, hogy minden egyes személyi és tárgyi változást bejelentessenek a központnak. — A függetlenségi párt községenként is szervezkedik. — Zombor, Baja, Szabadka és Ujvidék teljesen önállóan szervezkednek, de az erők egyesítése legyen a jelszavuk. A személyi és tárgyi változásokat szintén bejelentik. — A párt sikereinek záloga nem a formákban van, hanem abban, hogy minden tag át legyen hatva a közös céltól.

Bartha Miklós egy szakasszal óhajtja megtoldani a tervezetet. A budapesti párttagok, kik onnan észlelik az egész vidék ellenzéki mozgalmát, sajnoson tapasztalják, hogy a vidék és az országos központ közt az összeköttetés nem elég egységes. Teljesen illetéktelen egyének egymással szemben testvérharcot folytatnak, aminek a következménye vagy az, hogy az osztrák párt aratja győzelmét, vagy az, hogy a vidéki párterőből csak foszlányok jutnak el Budapestre. A 10. szakasz elé indítványozza még egy rövid pontnak beiktatását, mely szerint a párt állandó összeköttetést tart fenn az országos függetlenségi és 48-as párttal. (Helyeslés.)

Az elnök enunciólja, hogy a gyűlés az egész szervezeti szabályzatot Bartha indítványával egyetemben egyhangulag elfogadja.

Ezzel Bácsvármegye függetlenségi pártja megalakult. A párt elnökévé közlekedéssel Fernbach Károlyt választották meg, kinek mint hazafias áldozatkészségéért mindenkitől nagyrabecsült férfiúnak lelkes üdvözlő szavak kíséretében adja át Mukits Bácsvármegye közönségének legrészebb elismerését és az elnöki tisztet.

Fernbach Károly hálás szavakkal megköszöni a nagy bizalmat és kitüntetést. Igéri, hogy mindent elkövet, hogy becsülettel megállja a helyét. Oda hat, hogy a függetlenségi eszme az egész megyében diadalt arasson. Alkotmányunk, szabadságunk veszélyben van. Ősi átkunk, hogy nemcsak külelenséggel, hanem saját véreinkkel is kell küzdenünk. Azt a hatalmat, melytől jót nem kaptunk s nem is várunk, itt a megyében meg kell törni. Szövetkezve oly óriási hatalom leszünk, melyen az abszolutisztikus kormány hatalma meg fog törni. Felhívja a koalíció más pártjaihoz tartozókat az együttes küzdelemre s egyben kéri a párt tagjait, hogy nehéz feladatában segítségére legyenek, különösen a törvényhatósági bizottsági üléseken. Köszönettel fogadja el az elnökséget.

Társelnökök lettek: Mukits Simon, Varga Károly, Rajk Aladár, gróf Teleki Arvéd, Bartha Miklós, Lovászy Márton országgyűlési képviselők, Fernbach Péter és Antunovits József. Alelnökök: Drescher Gyula, Fernbach Bálint, dr. Ignác és Balla. Ügyvezető alelnök: Balogh Ernő dr. Titkár: Göndör Pál, ifj. Karácson Gyula dr. Jegyzők: Bunyi Gyula dr., Janovits Miklós dr., Ács Jenő dr. és Czettl Dezső. Pénztárnok: Sztrilich Zsiga.

Lovászy indítványozza, hogy az intéző bizottságot ne itt válasszák meg, mert az nagy körülményt és fáradságot igényel. Célszerűnek tartja, hogy a vezetőségre bízzák a dolgot. Az a községekkel érintkezésbe lépve kész listával léphet elő. Indítványát elfogadták.

Göndör Fernbach érdemeit méltatja, ki felrázta aluszékonyságából a vármegyét. Felszólítja a megyei bizottsági tagokat, hogy kövessék a párt elnökét ebben a küzdelemben.

Lovászy Márton dr. a következő javaslatot él: A Zomborban 1905. évi aug. 13-án egybegyűlt ellenzéki érzelmi férfiak kimondják, hogy a Bácsvármegyei összes ellenzéki pártok szövetkezzenek. A szövetkezés alapja a királyhoz intézett felirat és az országgyűlés alkotmányvédő határozata. A szövetkezés célja: a feliratban lefektetett alapelvek diadalra juttatása és végrehajtása. Célja érdekében közös akciót fejt ki az egész vármegyében és különösen a közgyűlések alkalmával ellenőriz minden sérelmet és azt megtorolni igyekszik. Ezt a határozati javaslatot nem indokolja meg, hanem indoklás helyett rámutat a legutolsó 8 hónapnak történetére. A nemzetnek legjobbjai éveken keresztül folytatták lelkük teljes erejével az ellenzéki küzdelmet és e küzdelem évtizedeken keresztül meddő és gyümölcstelen volt. Keresték az okát a hazafiak és azt hitték, hogy gyenge a nemzet, lelkének nincs elég szárnyalása, nincs tüze, hogy a felülről jövő nyomásnak ellent tudjon állani; de a legutóbbi idők tanúságai kitanították, hogy nem a nemzet gyengesége volt az ok, hanem az, hogy pártokra voltunk oszolva és erőink legjavát egymás ellen fordítottuk.

Midőn a november 18-iki nagy merénylet megtörtént, akkor jutott a nemzet tudatára az egyetértés, az összetartás, a szövetkezés szükségességének. És mikor a szövetkezés — mintegy varázsütésre — megtörtént, akkor a nemzet egy csapásra legyőzhetetlenné vált és azokon a nagy választási napokon ez az elbizakodott gögös hatalom összetört csontokkal került ki a küzdelemből. Oly tanúság ez, melyet ha figyelembe nem vennénk, halálos vétket követnénk el önmagunk és utódaink ellen. Az igazi, a valódi küzdelemnek

napjai csak ezután következnek. Ha szükség volt eddig a szövetkezésre, most még inkább szükség van rá, hogy az előttünk álló nagy napokban az ütközetet, a csatát becsülettel megállhassuk. Ajánlja határozati javaslatát elfogadásra.

Rajk Aladár az intéző-bizottság megbízásából a németajkuakat világozította fel a szövetkezés szükségességéről.

Barabás Béla: Idejövetele nem véletlen, célzatos volt, előre megfontolt. Eljött ide, mint az országos 48-as pártnak egyik alelnöke és kiküldötte. A 48-as párt ezen kiküldetésével bizonyítani akarta azt, hogy e mai ülésre és Bács-Bodrog vármegyére súlyt helyez. A 48-as párt egészének nevében tiszteletteljes üdvözlét nyilváníttja és átadja nagynevű vezérüknek, Kossuth Ferencnek üdvözlétét. (Hosszas éljenzés.) Tudvalevő, hogy az elszánt küzdelem ellen, amelynek vezérei nap-nap után aggódva nézik a haza sorsát, bizonyos sajtóbeli irányzatok és egyéb mozgalmak ellenséges indulatot igyekeznek támasztani és a vezérek hazafias tevékenységét megfeketíteni. Kik odafenn az alkotmányos ellenállásnak hatalmas nagy művét végzik, azoknak kötelességük figyelemmel kíséreni, vajjon az ország nagy közvéleménye harmonikus egységben van-e velük. E mai gyűlés is alkalmas arra, hogy a nemzet ütérére tegyük kezünket. S ime jogos büszkeséggel mehetek vissza és mondhatom el, hogy ezen Bácsország a vezérlő-bizottsággal együtt érez.

Az önvédelmi harcnak 56 esztendő előtti fényes korszakában e mai napra egy szomorú emlékfördülő esik. Augusztus 13-án volt a világsi fegyverletétel. A későbbi nemzedék Görgeit árulónak nevezte. Az-e, nem-e, bizzuk a jövőre. De azt mondhatja, hogy aki ebben az összetoborzott seregben hitét elhagyja, az árulója a nemzetnek, árulója a hazának. (Hosszas lelkes éljenzés és taps.)

Biharvármegyében nincs szava az ellenzéknek a vármegyék szerveztlensége miatt. Egyesüljünk és csoportosuljunk tehát. Mikor az apa az összesereglett fiuknak egy csomó köteget adott kezükbe, hogy törjék el, kísérletük sikertelennek bizonyult. De amikor a köteget szétbontotta, a fiuk sikerrel tördelték el kiki a maga vesszőjét. Az egyeseket befolyásolhatják, de azt a hatalmas köteget, amely most került össze, ezt nem fogják megrendíteni, ez erősen meg fog állani és diadalra jutni. A magyarok Istene adjon sikert, áldást, hogy a magyar szabadság és függetlenségnek legerősebb tábora itt ebben az anyagilag szabad és független vármegyében legyen.

Bartha Miklós: Bácsvármegye nem szülőföldje. Akkor volt először e megyének területén, mikor zentai polgártársai kegyesek voltak bizalmukkal kitüntetni. Hogy ma, mikor a bácsmegyei függetlenségi párt szervezkedik, mégis itt van s felszólal, eszébe kell hogy jusson szülőföldének egy kis adomája. A fenyédi ember megjelenik Zetelakán s elmegy a templomba. A szószekekből rendkívül szépen beszél a pap, úgy hogy a templom népe, férfi és nő egyaránt, zokogva sirt. Egyedül csak a fenyédi ember szeme maradt szárazon. Ezt megsokalja egyik szomszédja s azt kérdi: „Kő szive van-e keednek, hogy meg nem indul és nem sir?” Erre a fenyédi ember azt válaszolta: „Hogy sirhassak én, mikor nem tartozom ehhez az ekléziához!” Mit keresett ő is itt, ha nem tartozik ehhez

a vármegyéhez? De az eszme, amiért az alakulás történt, az ő eszméje is. Annak élt egész életén át.

Mikor gondolkodott, arról elmélkedett; mikor tépelődött, arról töprengett. Sohasem tudta megmagyarázni, hogy egy nemzet ne legyen ura saját sorsának. Nézi az állatvilágot, nézi a növényvilágot, nézi az egyedeket az emberiségénél, mindenütt azt találja, hogy a szervezeteknek első és legfőbb életfeltétele és kelléke az, hogy saját legjobb belátása és céljai szerint rendezhesse be önmagát az életben. És ha nézem a kis nemzeteket — hiszen Európa államai között nagyon sok kisebb, mint a magyar számbelileg, erőműtanilag, rövidebb a története, nem tud felmutatni olyan tündöklő alkotmányt, mint a magyar — Románia, Szerbia, Bulgária, Montenegró, Görögország, mind szabad országok, mind szabad nemzetek. És mi hogyan élünk? A vajunak szabad káromni, mert az az ő nyelve. A szarkának csörögni, mert az az ő nyelve. A verébnek csiripelni, mert az az ő nyelve. Nékünk a katonaságnál nem szabad magyarul beszélni. A küzdelem, amelyet jelenleg a magyar nemzet folytat, a legszokatlanabb. Minden államszervezetben a legfőbb hatóság a vezér, tehát a trón maga a nemzet és ország élén áll. Benne koncentrálódik az ország hatalma, tekintélye, fénye, ereje, gazdagsága, vitézsége, dicsősége, multja és minden hagyományja. Nálunk mit kell tapasztalni? Hogy mi 400 és néhány év óta folyton akadályozva vagyunk épen a vezérlet által. Most milyen szerények a mi kívánságaink. Gazdasági önállóságot akarunk külön vármegyével. Nem akarjuk tovább tűrni azt a szegényt, hogy ez az ország ma képtelen egy gyermeket felruházni. Mert ha termel annyi posztót, nincs annyi pityke. Ha termel pitykét, nem termel tüt. Ha van tüt, akkor nincs cérna. Ha van cérna, nincs bélés. Szóval mindig hiányzik valami.

Az Árpádok, Anjonk, Hunyadiak alatt mi voltunk Európa legegységesebb, legerősebb állama.

Most odáig jutottunk, hogy a magyar nemzet ipara nem tud egy gyermeket felruházni. Ezért kell gazdasági önállóság. S ki áll ellenében? Kinek van szüksége jó katonára? Kinek a dicsőségét fogja a magyar vitéz hirdetni? Az uralkodónak. S épen az akadályozza meg, hogy a magyar nemzetnek szelleme, nyelve, vitézsége belemenjen a hadseregbe, hogy kireperálja a csorbát. amit az osztrák szellem ütött rajta. (Egy hang: Tisza akadályozza meg.) Ugy van, Tisza akadályozza meg. Ebben nagy igazság van kimondva. Csakhogy ne egyes emberről beszéljünk, hanem egy beteges áramlatról. Ez a szabadelvűpárt. (Abcug!) Mit keres ez a párt az ország területén? 30 esztendeig élt, 30 esztendeig uralkodott, 30 esztendei történelmében nem tud egyebet felmutatni, mint azt, hogy kiélte az országot és most leélte önmagát. (Hosszan tartó élénk tetszés, éljenzes és taps.) Jólakott, meghizott. Minden az övé volt ebben az országban. Más tudóst nem fogadtak el, csak aki szabadelvűpárti volt. Mintha más embernek könyvek nem állottak volna rendelkezésére. Más tisztviselőt nem tettek meg, csak szabadelvűpártit. Pénzügyet akart valaki alapítani: szabadelvűpárti összeköttetést kellett keresnie. A főispántól függött minden. A falevél nem hullhatott az ő tudta és beleegyezése nélkül. Minden úgy történt ebben az országban, ahogy a szabadelvűpárt akarta. Hol állunk most? Ha a

közélet bármely ágát vizsgálnám, ki tudnám mutatni a csődöt. Nemzetiségi tekintetben sokkal rosszabbul állunk, mint ezelőtt 30 esztendővel.

Ezelőtt 30 évvel alig volt ezer millió adóssága Magyarországnak. Most felül van négyezren. Ki tudjuk mutatni. Ezernyolcszáz millió koronát vasutra, 400-at iskolára fordítottak. Hát a többi hová tették? Megették. — Nos hát a szabadelvűpárt vonaglik. Megérdemli azt a kifejezést, hogy döglő félben van. És ezen vonaglás közben Bácsmegyét egy hamissággal, egy csalással beadott votummal megbélyegezték.

A történelem fel fogja jegyezni, hogy minden törvényhatósága az országnak a nemzeti küzdelem mellett nyilatkozott meg. Egyedül csak Bács vármegye nem. Ismétli, hogy nem ennek a vármegyének szülöttje, de már kétszer elküldték országgyűlési képviselőnek. Ez egy olyan kötelék, amely egy életnek sem elég, hogy meghálálható legyen. Ez a kötelék készítette arra, hogy megjelenjen. Miként a dogék választásánál az új doge egy gyűrű eldobásával eljegyezte magának az Adriai tengert, ő is eljegyezi magát a vármegyével. A mi tehetsége van, Bács-Bodrog vármegye függetlenségi és 48-as pártjának rendelkezésére bocsájta. Az intéző-bizottság parancsoljon véle. Amikor kell, itt lesz. Dolgozik. Ir. Beszél. Szóval mindent megtesz, a mi csekély tehetségéből kitellik. Köszöni a megtisztelő bizalmat. Isten áldása legyen azon a párton, amely most megalakult. (Hosszan tartó élénk éljenzés és taps.)

Zsigmond János megköszönte a képviselőknél, hogy szomjazó lelkük szomját csillapították s tehetséget, erőt és kitartást kívánt nekik a küzdelemhez.

Fernbach Károly elnök indítványára üdvözlő sürgönyt küldöttek Kossuth Ferencnek, gróf Apponyi Albertnek és Just Gyulának. Viszont üdvözlő sürgönyök érkeztek Lázár Páltól, Varga Károlytól, Vándor Kálmántól, Bosnyák Jánostól.

Gyenes csantavéri plébános indítványozza, hogy a megalakult párt nagygyűlését Szabadkán tartsák meg; dr. Klein Adolf ugyanerre kéri a közgyűlést Szabadka város nevében. A közgyűlés ez értelemben határoz, de a nagygyűlés napját csak később állapítja meg az elnökség.

Király József földesgazda felszólalása után, mely helylyel-közzel, élénk derűtséget váltott ki a hallgatóságból, Fernbach Károly elnök az elvek hirdetésére, a küzdelemben kitartásra lelkesítő szavak kíséretében berekesztette a gyűlést.

A gyermeknap.

(V. ge.)

Nem zárhatom le ezt a felsorolást, mielőtt rá nem mutatnék arra, hogy a megfelelő anyagi eszközök hiján milyen szivertépő tragédiák játszódnak le a humánus gyermekvédelem terén, a külföldi honosságú gyermekek hazaszállítása körül.

Gondoljunk csak a következő, nap nap után előforduló esetekre és akinek érző szive van, aki a kisedek testi és lelki fejlődésében igaz örömét leli, el fog szomorodni, meg fog döbbenni azon az érzéketlenségen és lelki brutalitáson, amely a gyermekvédelmi kérdések nem-

zetközi szabályozása hiján a kis gyermekeket a szerető gondozó karjai közül kiragadja és elviszi a megszokott környezetből idegen országba, idegen földre, idegen nyelvet beszélő és a gagyogó kis lényt meg sem értő emberek közé. Aki bele tudja magát élni az ilyen elhurcolt kis lélek rettenetes állapotába, akiben visszhangot kelt az ilyen szegény kis gyermek keserves és fuldokló zokogása, az mindenesetre egy véleményen lesz velem, hogy ezeknek a gyermekeknek az érdekében tenni kell valamit, mert itt igazán csak pénzkérdésről van szó.

Vegyünk egy konkrét esetet.

Egy lengyel munkás évekkal ezelőtt Pestre jött munkát vállalni. Jól ment sora, megtelepedett. Itt megismerkedett egy becsületes, szemrevaló magyar leánnyal, kit feleségül vett; házasságuk boldog volt és őt ártatlan kis lélek csacsogása és vidám rakoncátlansága tette hangossá a házat.

A férj, a kenyérkereső hirtelen meghal s vége a boldogságnak; az özvegyasszony, aki legkisebb gyermekét még szoptatja, képtelen a gyermekek gondozása mellett kenyérkereset után nézni. Az államhoz fordul segítségért, azt meg is kapja. Az elhagyottá nyilvánítás iránti eljárást az előljáróság folyamatba teszi s akkor kiderül, hogy az elhunyt férj nem volt magyar állampolgár, hanem galíciai illetőségű. Erre fölcsólitják azt a galíciai kis falut, melyben a magyar megkeresést elolvasni senki nem tudta, hogy a közellátásra szorult gyermekek gondozási költségeit vállalja el, vagy pedig a gyermekeket szállítsa haza. Minthogy a lengyel falu a költségek viselésére sem nem képes, sem nem hajlandó, mert a gyermekeket otthon a faluvégen olcsóbban is elláthatja, kiküld egy megbízottat, hogy az őt apró gyermeket az édesanyjuktól vegye át és hozza „haza“.

Saját szememmel láttam ezt a jelenetet és nem felejttem el soha!

Az anyát berendelték őt kis gyermekével együtt a menhelybe és ekkor beállított a gyermekek hazaszállításával megbízott ember — egy mord-képű, pálínkától ittas, piszkos, rongyos paraszt, a kin a férgek csak úgy hemzsegték.

A szegénységben is tiszta és rendes magyar asszony és az őt apró kis jószág kétségbeesett sirásra fakadtak és mi megindultan állottunk körülöttük, mert láttuk azt a borzasztó lelki küzdelmet, amely az anya lelkében dult.

Tudta jól, hogy a gyermekeket támogatás nélkül eltartani egy napig sem képes, viszont képtelen lett volna lemondani apró gyermekeiről s rábízni őket arra az idegenre, kinek külsejéről

ítelve fogalmat alkotott magának arról, hogy a gyermekeket „otthon” majd hogyan fogják gondozni!

Az anya kétségbeesetten tördelte kezeit, tudván azt, hogy ha a gyermekeit oda nem adja, a havi segélytől elesik, mert azt a törvény így rendeli.

Ebben a kritikus pillanatban elhátároztam, hogy ezen gyermekek érdekében az „Orsz. Gyermekvédő-Egyesülethez” fordulok s eljárásom nem volt eredménytelen; sikerült őket megmenteni a kényszer-kivándorlástól s megtartani őket a magyar haza számára.

A főntemlítetthez hasonló esetek naponta fordulnak elő és sajnos, a vezető körökben nincs meg a helyes érzék ezen kérdés iránt. Mert bár indokolt lehet az állam fiskális-szempontja, — ebben a kérdésben a számadás téves. Ha ugyanis egy bizonyos időn át egy gyermeket magyarul, magyar szellemben és magyarrá neveltünk és idők múltán kiderül, hogy az külföldi honosságu és az illetőségi község a fölmerült tartási díjat vissza nem téríti, akkor kérdem, mi értelme van annak, hogy az elveszett tartásdíj mellett a fölnevelt gyermeket is elveszítsük és így veszteségünket megduplázzuk?

Ez az eset akkor is szomorú, ha külföldi honosságu anyának törvénytelen gyermekéről van szó, de kétszeresen fájdalmas, ha magyar asszonynak külföldi, de érzésben és gondolkodásban magyarrá lett férjétől származó gyermekeit éri a szerencsétlenség, hogy igazi hazájuktól, rokonaiktól szakítják el őket.

Főlsorolom a legégetőbb bajokat, melyeken segíteni kell. Van is rá mód, ha a magyar társadalom ismert lelkesedése és anyagi támogatása segíteni fog.

Teremtteni kell egy hatalmas, nagy, országos gyermekvédő alapot, melyből a gyermekvédelem különböző ágazatainak anyagi szükségletei mindig fedezhetők legyenek. Ennek megvalósítására legalkalmasabbnak tartjuk az évenként megtartandó ugynevezett gyermeknapot.

Az év egy bizonyos, előre meghatározott napján, nagy- és kiskereskedők, iparosok, kávéházak, szállodák, közlekedési- és más vállalatok tulajdonosai (mint színházak, mulatóhelyek stb.), orvosok, ügyvédek, tisztviselők, szóval mindenféle állású és foglalkozású egyének önként kötelezzék magukat, hogy ezen egynapi bruttó-bevételük egy százalékát a gyermekvédő alap javára befizetik — belépven ez által a gyermekvédő ligába.

Az alap gyarapítására minden évben előre meghatározott napon az egész országban a jótékony egyesületek bevonásával s azok vezetése mellett a gyermekek számára mérsékelt áron min-

denféle gyermekmulatságok és előadások lennének rendezendők, melyeknek jóvedelme szintén az említett célra fordítandó.

A gyermeknap megvalósítására az egyesületeknek és a magyar társadalomnak a legmesszebbmenő propagandát kellene kifejteni, nézetem szerint akként, hogy először is minden egyesület és társadalmi kör a saját tagjait szólítaná föl a ligához való csatlakozásra, ezek viszont saját körükben szereznének újabb tagokat a ligának.

A sajtót pedig föl kellene hívni, hogy az országos mozgalmat támogassa cikkek közreadásával, az adakozók és adományozott összegek megemlékezésével.

A propagandát akként kellene megindítani, hogy a gyermekvédelmi egyesületek tagjai közé tartozó kereskedők, iparosok stb., jó példával járnának elől s ezzel csatlakozásra bírják ismerőseiket. Különösen hathatós eszköz lenne, ha az egyesületek nőtagjait és családjuk, rokonságuk nőtagjait rábírnák arra, hogy azokat a kereskedőket és iparosokat részesítsék előnyben, akik a ligába beléptek és hogy számláikat a gyermeknapon egyenlítsék ki, készpénzben történő bevásárlásaikat pedig ezen a napon eszközöljék.

Azt hiszem, hogy a kereskedők és iparosok nem vallanak kárát ezen intézménynek, mert ez nagyobb megterheléssel nem járna s azon a bizonyos napon a rendesnél sokkal nagyobb bevételt eredményezne nekik, (nagyon természetes, s ezt csak a fölmerült aggályok eloszlatása végett említem, hogy nem volna helye sem a kereskedelmi könyvek megvizsgálásának, sem másféle zaklatásnak, hanem mindenki a fölajánlott összeget fizetné be az alap javára).

A kereskedői szellem, amely reklámokra oly nagy összegeket tud áldozni, ezt is reklámcélokra használhatná föl s így idővel nem igen vonhatná ki magát a csatlakozás alól senki, már csak a konkurencia miatt sem.

Ezáltal, az egyesek károsodása nélkül a társadalomnak olyan széles rétegei volnának az állandó adakozásra megnyerhetők, melyek mostanáig gyermekvédelmi célokra nem adtak semmit s egyesületekbe mint tagok nem léptek be.

A gyermeknap részletkérdéseit nem tárgyalom, azoknak megállapítására az a bizottság lesz hivatva, mely Edelsheim-Gyulai Lipót báró elnöklete alatt a gondolat megvalósításán fáradozik.

De hiábavaló lesz fáradozása, ha a magyar társadalom a maga lelkesedését, a maga szellemi és erkölcsi erejét erre a célra oda nem adja.

A magyar társadalomnak oda kell adni a maga erejét!

A magyar társadalom volt az, a mely a magyar gyermekvédelem töretlen, sziklás útján, munkás, erős ököllel vágta az első mesgyét!

Most, hogy a gyermekvédelem az állam kezében jogi renddé, közigazgatási szervezetté alakult, megint a magyar társadalomnak kell lenni annak az erőnek, a mely betetőzi, kiegészíti ezt az intézményt ott és olyan téren, ahol az állami működést szervezeti nehézségek teszik lehetetlenné.

Hogy a magyar társadalom erre képes, azt tudom, s hogy ebben a munkában teljes harcra áll, — az meggyőződésem.

H i r e k.

Kinevezés. Ófelsége a király Polgár József szabadkai kir. törvényszéki elnököt a budapesti kir. ítélőtáblához bírónak kinevezte.

Kinevezés. A pénzügyminiszter Sey Sándor zombori lakost a dévai pénzügyigazgatóság ideiglenes minőségű állami végrehajtóvá nevezte ki.

Áthelyezés. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Hang Kornélia breznóbányai állami polgári iskolai rendes tanítónőt jelenlegi minőségében az újvidéki állami polgári leányiskolához helyezte át.

Pályázat. Zombor szab. kir. város tanácsa az üresedésben lévő és 2000 korona évi fizetéssel s 400 korona évi lakbér illetményvel javadalmazott városi II. aljegyzői állásra pályázatot hirdet. Felhivatnak tehát mindazok, kik ezen állást vagy az ezen állás betöltése által netán megürülendő más állások bármelyikét elnyerni óhajtják, más szerint az 1883. évi I. t. cikkben előirt képességüket és eddigi alkalmazásukat igazoló pályázati kérvényeiket folyó évi augusztus hó 25-ig bezárolag Latinovits Pál főispánhoz terjeszték be.

Aranymisés plébános. Rózsa Imre péterrévei plébános vasárnap ülte pappá szentelésének ötvenedik évfordulóját. A jubiláló plébános, ki negyvennyolcban mint fiatal 17 éves honvéd küzdött végig a szabadságharcot, 27 éve plébános Péterréven és érdemeit a felsőbbség avval jutalmazta, hogy pápai kamarássá lett kinevezve 1902-ben.

Országos tűzoltói kongresszus Szegeden. Az országos tűzoltószövetség az idei tűzoltókongresszust Szegeden augusztus hó 13-tól 15-ig tartja meg. A vidékről mintegy 1200 tűzoltó érkezett oda. A tűzoltóság és a hatóság szíves barátsággal és lelkesen fogadta a megjelent vendégeket. Bánffy Dezső báró feleségével és leányával érkezett az ünnepélyre. Báró Bánffyné mint zászlóánya szerepelt vasárnap a tűzoltótestület zászlajának felavatásán. A bezdáni önkéntes tűzoltótestület Kuzman Miklós alparancsnokot és Schneller Jánost bizta meg képviselővel.

Szent Istvánnap a polgári kaszinóban. A zombori polgári kaszinó hagyományaihoz híven folyó évi augusztus hó 20-án védszentje, Szent István király névnapja alkalmából saját helyiségében fényes ünnepélyt rendez, melyre ugy az egyleti tagokat, mint Zombor város közönségét külön meghívó hiányában ez uton meghívja. Az ünnepély sorozata: D. u. 3 órakor tekepálya verseny. Este 8 órakor társas vacsora. Teríték ára 2 korona. Étlap: Paprikás, tészta, pesenye, gyümölcs. Jelentkezni lehet augusztus hó 18-ig a kaszinói szolgánál és egyes tagoknál levő íveken. Este 10 órakor tánc. Vacsoradíjak aláírásakor lefizetendők.

Halálozás. Terék Károly az óbecsei első takarékpénztár igazgatósági tanácsosa, vármegyei törvényhatósági bizottság virilis tagja, községi képviselő folyó hó 8-án elhunyt. A vármegyének és az óbecsei társadalomnak hasznos tagja volt. Temetése nagy részvét mellett folyt le.

Eljegyzés. Özv. Ergh Mihályné kedves leányát Sárkát eljegyezte Rósa Géza Temesvárról.

A Bácskai Kör táncestélye. A Budapesten székelő Bács-Bodrog megyei Kör mint jótékonycélu társaság Hódáságon folyó évi augusztus hó 20-án, Szent István napján, a „Christián” szálló összes termeiben zártkörű nyári táncmulatságot rendez. A mulatság iránt általános élénk érdeklődés mutatkozik, mely már is a siker reményével kecsegtet. A meghívók a napokban mentek szét, s aki tévedésből esetleg nem kapott volna és meghívásra reflektál, forduljon Hausz Keresztély urhoz (Christián-szálló).

Zombori vásár. A legközelebbi zombori országos vásár folyó évi augusztus hó 27-én és 28-án tartatik meg.

Egy okos házassági meghívó. Vettük a következő házassági hirt, mely arról szól, hogy Blungrund E. ur augusztus 20-án lép házasságra Kassovitz Amália kisasszonnyal Zomborban. A hír idáig a sablonos házassági hírek közül való. De van a házasságról szóló értesítésnek utóirata, mely így hangzik: U. i. Üdvözlő táviratok mellőzését kérjük! Az esetleg e célra szánt pénzt szíveskedjék Friedländer Mór ur címére Szepesváraljára, a tűzkatasztrófiának áldozatul esett zsinagóga és iskolaépítési alapjára küldeni. — A gondolat okos, a kérés megérdemli, hogy meghallgassák, a példa pedig megérdemli, hogy sokan utánózzák.

Rigó Jancsi a hirős. Mint mult számunkban jelentettük, Rigó Jancsi, Chímay hercegnő kedvese vendégszereplését e hó 10-én Szabadkán a „Nemzeti szálloda” kerti helyiségében megkezdte. Az utca képe talán mozgalmasabb volt mint képviselőválasztáskor. A szálló kerti helyisége előtt szekre menő tömeg volt, ahol egy szakasz rendőrség tartotta fenn a rendet, a kerti helyiségben pedig ásitó üresség, melyet lassan-lassan töltött meg a közönség, de azt is csak éppen, hogy minden asztalhoz jutott egy-két vendég. Rigó büszke hírnevére, nem kezdi a programot zenekarával személyesen, hanem egy süldő primással játszatott valami indulót. Zenekara összetanult. A tömör összhangok repesztik a dobhártyát. Bögőse mintha menykövekkel esztázná, oly erővel dörgöli hangszert. Primásai egymást licitálják tul. Csak a cimbalom diszkrét, pedig kár, hogyha a gazdáját pénzért mutogatják, miért nem követi bögős kollegáját, hogy Rigó Jancsi urat a nagyközönség ne hallja muzsikálni, mert csak a belépti díjjal lesz könnyebb és tapasztalatban gazdagabb. Beléptimet én is megsajnáltam.

Bács várának romjai, hazánk déli részének egyik nevezetes történelmi emléke, az idők viszontagságai és elégtelen gondozás folytán pusztulásnak indulnak. Ennek megakadályozására a műemlékek országos bizottsága dr. Kammerer Ernő orsz. képtári igazgató jelentése alapján a széküresedés folytán a kultuszminiszteriumot kérte föl, melynek utasítására a mult héten a helyszínen járt a káptalani gondnok és uradalmi igazgató. A fentartás ügyének érdemleges tárgyalását a romok pontos fölvétele előzi meg, melynek eszközölésével az országos bizottság Csányi Károly műépítész, az országos iparművészeti múzeum örét bízta meg. A fölvétel alapján azután megfelelő részleges tervszel készül a romoknak kellő megőrzéséről és fentartásáról.

A pancsovai kiállítás e hó 15-én nyílik meg. A földművelésügyi miniszter képviselőjében Vásárhelyi Zoltán miniszteri titkár jelenik meg. A kiállítást Sily János dr. kereskedelemügyi miniszteri osztálytanácsos, az iparfejlesztési osztály főnökének hírtelen megbetegedése következtében Zákó Milán Versec és Pancsova városok főispánja nyitja meg.

Személyjogi gyógyszerár átruházás. A belügyminiszter a mélykúti Szent Anna gyógyszerárának Nagy Béláról Rohoska Aladárra való átruházását megengedte.

Betörés a karmelita templomba. A zombori karmeliták templomába a mult héten eddig ismeretlen tettesek két perzselyt, körülbelül 100—120 kor. tartalommal elemeltek.

Ösztöndíjak a gazdatisztek gyermekei részére. A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete öt, egyenként 200 koronás ösztöndíjra hirdet pályázatot az egyesület tagjainak gyermekei, illetőleg az elhunyt tagok oly árvái részére, akik középiskolai tanulmányaikat jó sikerrel végzik. Folyamodni az ösztöndíjakért szeptember hó 15-ig lehet.

Az érettségi halottja. A szabadkai főgimnázium érettségi vizsgálatain, mint ismeretes, Kosztics Miklós megbukott s előlotti elkeseredésében öngyilkosságot követett el. A közvélemény felzudulása után a tanári kar maga ellen fegyelmi vizsgálatot kért a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumtól. A miniszterium leiratban értesítette Szabadka város tanácsát, hogy a tanári kar kérelmére indítatva érzi magát a tanári kar ellen a fegyelmit elrendelni s a fegyelmi vizsgálat vezetésével a pozsonyi tankerületi főigazgatót bízta meg. Felhívta egyben a város törvényhatósági bizottságát, hogy a fegyelmi vizsgálaton magát egy taggal képviseltesse.

Halálozás. Budánovics Árpád Bajmok község hosszú időn át volt jegyzője e hó 11-én Szabadkán, ahova betegsége miatt ment lakni, hogy ott gyógykezeltesse magát, meghalt. — Holttestét Bajmokra szállították és ott temették el.

Leányszöktetés. A szerbeknél még mindig divat az a középkori romantika, hogy a szerelmes legény elrabolja, elszökteti a neki kedves leányt. Csak mig régen a lovagkorban ez dicsőség és a végtelen szerelem hősi bizonyítéka volt, ma már kihágást képez és nem egyszer a csendőrség beavatkozását igényli. Obecsen sokat beszélnek most egy érdekes szöktetésről, amely a mult héten történt. Hadnagygy Milos száz láncos szerb gazdának Darinka nevű gyönyörűen fejlődött alig 17 éves leányát szöktette el egy fiatal özvegy ember, aki az obecsei nyomdában gépmester. A csinos férfi olthatatlan szerelemre gyult a bogárszemű, éjhajú szépség iránt s a tánchelyen csakhamar meghódította annak is a vonalmát. A szerelmesek meggyeztek, hogy egymáséi lesznek, de a szülői számítás akadályt gördített ennek útjába. A kérésként föllépett Szubotkynak kosarat adtak a szülők. Hiába sirt az a két bogárszem is, az öregek hajthatatlanok maradtak, mert egy gazdag legényt szemeltek ki leányuknak. Az így megtört szerelmesek most már titkon találkoztak és a mult vasárnap kőlóban meg is állapodtak abban, hogy megszöknének. Hétfőn este azután egy őrizetlen pillanatban a szép Darinka a sarkon váró bérkoesiba röpült, ahol a szerelmes gépmester már várta és elhajtattak. Hogy hol, merre turbékolnak a boldog gerlicék, ma még nem tudni, de hamarosan elő fognak kerülni, mert az öregek már üzenetet küldtek, hogy nem bánják a partit, ha már oly nagyon szeretik egymást.

Értesítés. A gőzgépezélok és kazánfűtők legközelebbi képesítő vizsgái Szegeden, augusztus 20-án d. e. 9 órakor a Szeged alsóvárosi vízmű-telepen fognak megtartatni. A vizsgálati kérvények kellően felszerelve a m. kir. ker. iparfelügyelőséghez (Szilágyi-utca 1.) beküldendők.

Egy házaspár tragikus halála. Megdöbbentően szerencsétlen halállal multak ki f. évi augusztus 8-án Molnár Urbán és felesége Bézán Anna bácsgyulafalvi lakosok. Molnár Urbán és felesége, kik a szivácsi határban dolgozó eséplőgépek egyikénél voltak alkalmazásban mint gépmunkások, a vasárnapot otthon, vagyis szüleiknek házában töltötték Bácsgyulafalván. Estefelé a házastársak eltávoztak hazulról s jó két órai gyaloglás után visszatértek munkaadójukhoz. Megérkezésükkor a többi munkás mind a gép körül volt és egymással vígan beszélgettek. A fiatal házaspár, tekintettel fáradságukra, rögtön kijelentették, hogy ők aludni vágyanak, annyival is inkább, mivel reggel korán kell kelniök. Kijelentésüket beváltandó, rögtön az ágy készítéséhez fogtak, mely az elevátor alatt készült el. Rögtön le is feküdtek. Néhány pillanat múlva melléjük akartak telepedni még többen is, de ezt egy óriási mérvű

villámlás megakadályozta. A villám lecsapott s a házaspárt, a zabkazalt és az elevátort egy pillanat alatt lángborította. Az elevátor alá igyekvő munkások egyike rögtön elesett s csak félóra múlva tért magához. A többi munkás nem vesztette el lélekjelenlétét s a gép mentésén fáradoztak és pedig eredményel. A gép mentése és a tűz lokalizása után a géptulajdonos sorra szólította munkásait s csak akkor tünt ki, hogy a fentemlített házaspár hiányzik. Rövid kutatás után ráakadtak a két szerencsétlenre, kik egymásba kapaszkodva az elevátor alatt széné égtek. A férfi egyik lábszárát a villám levágta s a testtől messze elhajította. Testüket pedig a villám és égési sebek felismerhetetlenekké tették. Az elhunytak holttestét O-Szivácon temették el nagy részvét mellett.

Rendkívül érdekes kiállítás nyílik meg augusztus hó 18-án a főváros egyik előkelő klubjában, a gróf Batthyány Tivadar elnöksége alatt működő Józsefvárosi Függetlenségi Kör (VIII. ker. József-körut 8. szám) termeiben. Gróf Kreith Béla, a kör tagja átengedte kiállításra immáron világhírűvé vált Szabadságharci és Kossuth-ereklye múzeumának legszebb és legérdekesebb darabjait, melyek a kör összes termeiben mutatnak kiállításra. A nagyon diszes kiállítás rendezése már befejeztetett gróf Kreith személyes vezetésével s most a tárgysorozat van sajtó alatt. Kiválóan érdekes a kiállítás vértanú szobája, mely nemzetünk kivégezett dicsőinek van szentelve, a kivégzések képeivel, az összes vértanúk areképeivel, Damjanicsné sajátkezűleg himzett 13 koponyás zászlajával stb. A Szentistván napra felrándulók ne mulasszák el megnézni e kiválóan becses kiállítást, melynek ünnepélyes megnyitására több kiváló politikus ígérkezett el.

Halálos elgázolás. Bűnös könnyelműségnek lett áldozata Awemária Péter, cservenkai lakos másfél éves fiaeskája. Mig ugyanis a gondatlan anya más asszonyok társaságában vidám beszélgetéssel töltötte az időt, addig teljesen megfeledkezett a felügyelet nélkül hagyott fiáról, ki ezalatt a kocsitra tévedt, s az éppen arra haladó koesi kereké közé került s az elgázolás azonnali halálát okozta. A halálos elgázolásért ezuttal nem annyira a koesis vigyázatlansága, ki a nagy porfellelben nem látta az uton játszó gyermeket, — mint inkább az anya könnyelműsége képezi a megindított vizsgálat tárgyát.

Méhészek egyesülete. A következő felhívás közlésére kértünk fel: Felhívás a Bács-Bodrog megyei méhész közönséghez! Alulírott bizottság, Szabadka sz. kir. város és a megye területén nagyszámú lakó méhészközönség régi óhajításának megfelelően, elhatározta, hogy Szabadka sz. kir. város székhelyvel megalakítja a Bács-Bodrog vármegyei méhészeti egyesületét. Ezen célból folyó évi augusztus 20-án (Szentistván napján) d. e. 10 órakor a helybeli városliget sör-esarnokában alakuló gyűlést tartunk, amikor az egyet alapszabályai, tisztviselői kar választás s egyéb az egyesületre vonatkozó kérdések fognak megvitatás tárgyává tételni. Jelentkezések és bármily ez ügyre vonatkozó kérdések dr. Dömötör Miksa szabadkai orvoshoz intézendők Szabadkára. A végreh. bizotts.

Utazási ösztöndíj kisiparosoknak. Emlegettük, hogy a kereskedelemügyi miniszter minden kamara területére egy-egy 600 koronás utazási ösztöndíjat alapított, melyre a kamarák hirdetnek pályázatot és ezek teszik az ajánlást is az ösztöndíj odaítélésére. A szegedi kamara által hirdetett pályázaton 15 fiatal iparos és segéd vett részt, akik közül a miniszter most érkezett döntése szerint ifj. Dudás Sándor kulai szücs mester nyerte el a 600 koronás ösztöndíjat, aki Németországba a szőrmefestés és vadbőr-készítés módjainak tanulmányozása céljából több hónapra terjedő utat tesz.

Magyar nők a tüdővészesek-ért. Még ebben a minden ügyet aléltásba juttató meleg napokban sem szünetel a magyar nőknek a szegénysorsu tüdőbetegekért való akciója. Kolozsvárott Szvacsina Géziáné, Orsován Ritter Károlyné, Rákospalotán Wagner Manóné és Orosházán László Elekne urasszonyok buzgóságára megalakultak a József kir. herceg Szanatórium Egyesület szanatóriumi bizottságai. A veszprémi alispánné Koller Sándorné urnó föltette, hogy egymaga száz tagot toboroz az egyletnek és örömmel jelentette az egyleti elnöknek, hogy célját elérte. Hasonló példaadó agilitással fáradozott a szanatórium egyesület érdekében dr. Halassy Kálmánné urasszony Hont-Varsányban, aki szintén száz tagot gyűjtött. És lisztánknek igen hosszúnak kellene lenni, ha a magyar urhölgyek áldozatkészségének minden momentumát közreadnók.

Szülők figyelmébe. Értesitem a t. szülőket, hogy a közlegő iskolai idényre I. vagy II. gimn. oszt. tanulókat teljes ellátásra elfogadok és gondos felügyeletért kezeskedek. Répits István Zomborban (Ipartestületi ház) az Erzsébet-ligettel szemben.

Városi közgyűlés.

Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága 1905. évi augusztus hó 17-én d. e. 9 órakor a városháza nagytermében rendes közgyűlést tart a következő tárgysorozattal:

Polgármesteri jelentés.

Klotild főhercegnő köszönő levele néhai férje, József főherceg elhalálása alkalmával hozzá intézett részvétiratért.

Ő cs. és apostoli kir. Felségének legmagasabb köszönete József főherceg elhalálása alkalmából táviratban kifejezett részvétért.

A m. kir. belügyminiszter intézvénye a szállító kocsi keréktalpszélességét megállapító szabályrendelet jóváhagyása iránt.

A m. kir. belügyminiszter intézvénye a harmadik ártézi kut furása, úgy helyének megállapítása tárgyában.

A m. kir. belügyminiszter intézvénye a kintornások és egyéb házaló zenészekről alkotott szabályrendelet jóváhagyása tárgyában.

A város polgármesterének előterjesztése Hameder Károly bizottsági tag elhalálása folytán az 1905. évi városi legtöbb adót fizetők sorába egy póttagnak behívása iránt.

A városi tanács jelentése a m. kir. honvéddapapródiskolánál a város által létesített alapítványos helyre kiírt pályázat eredményéről.

A városi tanács előterjesztése új ménistálló felépítése tárgyában.

A városi tanács jelentése a városi épületek utáni bérhátralékok leírása és rendezése tárgyában.

Zombor szab. kir. város árvaszékének előterjesztése az 1494. évi 1905. számú véghatározat folytán történt 30 koronás kiutalványozásnak utólagos jóváhagyása tárgyában.

A városi tanács előterjesztése a városi közkutaknak mély kutakká leendő átalakítása iránt.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun és Torda-Aranyos vármegye közönségének átirata az 1902. évi III. t. c. hatályon kívül helyezése és a volt vármegyei számvevőségek és pénztárak visszaállítása tárgyában.

A városi tanács betérjeszti az építési bizottság javaslatát az Apatini-uton, a kórháztól, az új telep mentén létesítendő járda iránt.

Nógrád vármegye közönségének megkeresése H. Rákóczi Ferenc emlékére Nagy-

szécsényben rendezendő ünnepekre küldöttség kirendelése iránt.

Széchenyi József kérelme Mosztonga terület eladása iránt. (I. szavazás.)

Eibl Miksa kérvénye városi terület eladása iránt.

Antits A. Milán kérvénye városi terület eladása iránt.

Angyal János és társai kérelme a Belányi Béláné részére eladott ingatlanra vonatkozó közgyűlési határozat módosítása iránt.

Donoszlovits József városi irnok kérvénye 4 heti szabadságidő engedélyezése iránt.

Rell Lajos városi irnok kérvénye 6 heti szabadságidő engedélyezése iránt.

Balun Péter városi irnok kérvénye segély iránt.

Petkov József gyalogrendőrőrmester kérvénye segély iránt.

Csuvárdits János városi gyalogrendőr kérvénye segély iránt.

Budimacz Antal városi lovasrendőr kérvénye segély iránt.

Hajósevits István városi gyalogrendőr kérvénye segély iránt.

Lukits Fülöp városi gyalogrendőr kérvénye segély iránt.

Krajninger Mihály városi gyalogrendőr kérvénye segély iránt.

Közzgazdaság.

Széna, szalma, takarmány.

(Fuchs József takarmánynagykereskedő heti jelentése Budapest, V., Nádor-utca 11.) A hetivásáron szénában és szalmában nagy behozatal és jó kereslet volt. Eladatott: középminőségű jobb és elsőrendű széna 2.00—2.90, muhar 3.20, alomszalma 1.60, zsupszalma 1.80, szecska 2.25 kor. per 50 kiló fuvaronként házhoz szállítva. Préselt széna 3.00—3.40, préselt szalma 1.60—1.80 kor. per 50 kiló a józsefvárosi pályaudvaron. Gabonaművek: zab 6.25—6.60, tengeri 8.65, rozs 6.50, árpa 6.25 kor. 50 kilónként.

Országos borkiállítás a Tát-rában. A magyar szőlősgazdák országos egyesülete Tatra-Lomnicon f. évi augusztus hó 19-től 23-ig bor- és szőlőkiállítást rendez. Ezen borkiállítás Magyarország összes borvidékeit egybefoglalja kiváló minőségű fajtáival. Legerősebben van képviselve a Tokaj-Hegyalja, több mint 50 fajta kiváló minőségű borokkal. Azonkívül igen nagy a választék érmelléki, balatonmelléki, somlyai, erdélyi stb. fehér borokban. A kiállításon 200 fajta bor borvidékek szerint csoportosítva kerül bemutatásra. Az összes kiállított borok poharaként megízlelhetők. A kiállított borokkal azonos minőségű borokból másfél ezer palack bort palackonként adnak el és bocsátanak a látogatók, illetve vevők rendelkezésére. Ismertető katalógust is adnak ki Magyarország borvidékeinek terjedelmes és gazdagon illusztrált leírásával és több száz nagy bortermelő nevének felsorolásával. Ugyanilyen sorrendben van a kiállított borok jegyzéke szedve, úgy hogy a keresett címek azonnal fellelhetők. A poharakénti borkimérés szelvények alapján történik és pedig egy pohár bor minősége szerint 20 fillértől 60 fillérbe kerül. Nagy választék első minőségű sashegyi, egri, ménesi, szekszárdi, villányi vörös, ugy-szintén tokaji, szomorodni és aszu (3—4—5 puttonyos) borokban, részben még a filloxera előtti 1879—1883—1888—1889. stb. évekből. Azonkívül esemeszölőt is adnak el a ki-

állítás megnyitásától annak bezártáig. A cse-megeszölőt — dacára az igen korai idény-nek — kitünő minőségben néhány nagy szőlő-gazdaság szolgáltatja. Frissen préselt must poharaként kimérve kapható. Délutánonként cigányzene! Tervbe véve: szüreti ünnepély, valamint borok palackonkénti kisorsolása tombolán.

HIRDETÉSEK.

3089/1905.

Pályázati hirdetmény.

A bajai járáshoz tartozó Vaskut községben leköszönés folytán üresedésbe jött és évi 600 korona készpénzzel javadalmazott községi irnoki állásra pályázatot nyitok.

A kérvények benyújtásának határ-napjául **f. évi szeptember hó 5-ik napját** jelölöm meg.

Baja, 1905. évi augusztus hó 9-én.

Főszolgabíró szabadságon:

Mentényi Sándor,
szolgabíró.

3—1

307/bv. 1905. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a zombori kir. törvény-szék mint esődbíró 5820/1905. számú vég-zése által vb. Gragyánszki István militicsi lakos közadós esődüggyében a feltár 1—33. és 107—141. tétele alatt felsorolt összesen 15893 kor. 02 fillért kitevő követelések nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a hódásági kir. járás-bírósnak 1905. V. 203. számú kiküldő vég-zése folytán a helyszínen vagyis Militicsi köz-séghezánál leendő eszközzésére **1905. évi augusztus hó 19-ének d. e. 11 óráját** tűzöm ki s ahhoz a venni szándé-kozókat azzal hívom meg, hogy az összeirt követelések készpénz fizetés mellett ezen ár-verésen a legtöbbet ígérőnek érteken alul is eladatni fog.

Hódásagon, 1905. évi augusztus hó 9-én.

Váczy János,
kir. bir. végrehajtó.

Hirdetmény.

Néhai férjem Lipovniczky Imre után maradt ingóságok, u. m. 2 drb ló, megfelelő lószerszámmal, egy födeles hintó, egy ruganyos sárga kocsi, tehén, sertések, gazdasági termények, buza stb. takarmány **f. évi augusztus hó 24-én d. e. 9 órakor** lakásomon, a mélykúti t. községi előljáróság köz-benjöttevel nyilvános árverésen a leg-többet ígérőnek, azonnali készpénz fize-tés mellett, el fognak adatni.

Mélykut, 1905. augusztus hó 8-án.

3—2

Özv. Lipovniczky Imréné.

Kiadó lakház.

Zomborban, Rókus-utca 27. számú ház, mely áll 3 szoba, konyha és hozzátartozó mellékhelyiségek és kertből, november hó 1-étől **kiadó**, esetleg jutányos áron szabad kézből **eladó**. Bővebbet a házban. 3-1

Kiadó lakások.

3 uri lakás **november hó 1-étől kiadó**. A lakások állanak: 2-2 utcai, 1-1 udvari és 1-1 előszobából, 1-1 konyha, 1-1 éléskamra, 2-2 padlás, 1-1 pince, 1-1 mosókonyha, 1-1 fűskamra és külön mindegyik lakáshoz husfűstőlő, baromfi udvarból, továbbá 10 méter széles és 17 méter hosszú udvarból, mely konyhakerültől felhasználható.

Értekezni lehet: **Tomcsányi Aladár** főispáni irnokkal (lakik Vitéz-utca 13. sz. alatt) a délutáni órákban.

916/1905. szám.

Árlejtési hirdetmény.

Bácsordas község 17229 kor. 14 filler költséggel egy óvodát épített, mely építési munkálatnak biztosítására a határnap **folyó évi augusztus hó 24-ik napjának d. e. 9 órára** Bácsordas község-házához kitézetik.

Felhivatnak mindazok, kik ezen építési munkálatot elvállalni óhajtják, hogy a meghatározott időben a jóváhagyott költségvetésnek 10% bánatpénzzel jelenjenek meg.

A terv, költségvetés és árverési feltételek a községjegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Bácsordas, 1905. augusztus 7-én.

2-2

Az előljáróság.

Egyéves önkénteseknek,

valamint **tűzoltóknak** egyenruhát teljes felszereléssel, továbbá mindennemű egyen- és polgári ruhát jutányosan készít, illetve szállít, valamint javításokat olcsón és pontosan elfogad

Knipl János,

6-5 polgári és egyenruha szabó
Zombor, bajai-utca a nagyserbtemplom mellett.

Tanárok és orvosok kiválóképen a **világhírű**

Hercules-sört

ajánlják **álmatlanság** és **vérszegénység ellen**; mint táp-dús erősbitőt **tüdőbetegeknek** és **gyengélkedőknek**.

A **HERCULES-SÖR** egyedüli elárusító helye Zombor és környéke részére:

Weidinger S. és Zs. cég,
Z O M B O R.

10-4

Eladó.

Fűszer-, rőfös- és rövidárúkereskedésbe való **állványok** és különféle **tölgyfa butorok** igen jutányos áron **eladók**. — Közelebbi értesítést ad **Marberger Márk Bácsfeketehegyen**. 3-2

Árverési hirdetmény.

Gádor község tulajdonát képező 2 drb nyugati és 2 drb magyar fajtájú kiselejtett tenyészbika **folyó hó 20-án (vasárnap) d. u. 3 órakor** a legtöbbet ígérőnek nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

Gádor, 1905. augusztus 14-én.

2-1

Előljáróság.

1905. El. 89/1. szám.

Hirdetmény.

A bácsalmási kir. járásbiróság hivatali és fogházhelyiségeinek fűtéséhez az 1906. évben szükséges 140 köbméter I. rendű tüzelő bükkfa szállítás biztosítása tárgyában, melyhez 120 K bánatpénz, vagy megfelelő óvadékképes értékpapir leteendő, **1905. évi szeptember hó 10-én délelőtt 9 órakor** ezen kir. járásbiróság vezetőjének hivatalos helyiségében nyílt szóbeli árlejtés fog tartatni.

A szállítás feltételei ezen kir. járásbiróságnál, valamint a szabadkai, zentai, topolyai, bajai és zombori kir. járásbiróságoknál megtekinthetők.

Bácsalmás, 1905. évi július hó 20. napján.

A kir. járásbiróság.

Legjobb minőségű, tűzmentes agyagból készült

cserépkályhákból

nagy raktárt rendeztem be, melyben a legkényesebb igényeket is kielégítő, izléses **cserépkályhák** kaphatók minden színben (fehér, krém, lazac, borsóöld stb.).

Az általam szállított kályhák minőségeért és a színek tartósságáért teljes szavatosságot vállalok és bőséges raktáramat a n. é. közönség figyelmébe ajánlom.

A javításokért írásbeli jótállást vállalok.

Simatics Mihály

agyagkályhakészítő

ZOMBOR, Szóntai-ut 213. és Géza-utca 267. szám (saját ház).

6-3

Könyv- és könyomdai műintézet.

TELEFONSZÁM: 18.

B Á C S K A

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY KIADÓHIVATALA.

Bittermann Nándor és Fia

Zombor, vármegye palota.

Gyors és pontos kiszolgálás. Méltányos árak.

Folyóiratok, szépirodalmi és szaklapok, tudományos és közgazdasági művek, iskolai értesítők, röpiratok, gyászjelentések, váltók, táblázatok, számlák, levélfejek, névjegyek, eljegyzési és esketési kártyák, sima és dombornyomatu monogrammok, falragaszok, körlevelek, táncvigalmi meghívók, táncrendek, étlapok stb. minden e szakmába vágó munkák magyar, dalmát, szerb és német nyelven készíttetnek

csinos és izléses kiállításban.

Papir- és írószerek a bevásárlási áron.

Könyvkötőmunkák

elfogadtatnak és a kiállítási áron szállítatnak.

Községi nyomtatványokból

nagy raktár.